

اداره کل حفاظت محیط زیست استان اصفهان

روابط عمومی

از یوزپلنگ آسیایی چگونه حفاظت کنیم؟

شهریور ۱۳۹۹

به مناسبت روز ملی یوزپلنگ

فهرست مطالب

- ۱..... مشخصات عمومی:.....
- ۱..... یوز و طعمه هایش:.....
- ۲..... عوامل تهدیدکننده یوزپلنگ:.....
- ۲..... یوزپلنگ و انسان ها:.....
- ۲..... چگونه از یوزپلنگ حمایت کنیم؟.....
- ۳..... در برابر این گونه در خطر انقراض چه وظایفی داریم؟.....
- ۵..... منبع.....

مشخصات عمومی:

یوزپلنگ سریع‌ترین گربه‌سان بیابان‌ها و تپه‌ماهورهای خشک و نیمه خشک ایران است. این گونه با بدنی کشیده و دست و پایی بلند، سر و گوش‌های کوچک و گرد، بدن زرد مایل به قهوه‌ای روشن با خال‌های سیاه، دم بلند و با خط اشک چشم معروفش از سایر گربه‌سانان متمایز می‌شود. یوزپلنگ در دویدن اعجوبه‌ای باورنکردنی است. با خیزها و حرکات انفجاری خود که انعطاف بی‌نظیر بدن او را نشان می‌دهد، سریع‌ترین حیوان روی زمین بوده و در دو ثانیه می‌تواند سرعتش را به ۷۰ کیلومتر در ساعت برساند.

یوز و طعمه‌هایش:

علی‌رغم توانایی‌های ویژه یوزپلنگ در شکار که با هیچ حیوان شکارچی دیگری قابل قیاس نیست و به دلیل کاهش شدید جمعیت طعمه و سایر محدودیت‌های زیستگاهی، این موجود زیبا از نظر مواد غذایی اغلب در تنگنا است و برای بقای خود و

سیر کردن توله‌های ضعیف و ناتوانش که تا مدت‌های مدیدی به مادر وابسته‌اند، در عرصه پهناور دشت‌ها، مدام باید به دنبال طعمه بدود. قوچ، میش، جبیر، آهو، کل و بز، خرگوش و برخی از پرندگان، از شکارهای طبیعی این موجود با ارزش است.

عوامل تهدید کننده یوزپلنگ:

محدودیت‌های زیستی، از جمله کمبود منابع غذایی، کاهش وسعت و کیفیت زیستگاه‌ها، تهدید شکارچیان، چرای بی‌رویه دام به ویژه شترداری و به تبع آن سگ‌های گله، امنیت زیستگاه یوزپلنگ را به کلی از بین برده و زندگی این گونه، در معرض تهدید و نابودی قرار گرفته است.

یوزپلنگ و انسان‌ها:

آیا مهارت‌های حیرت‌آور یوزپلنگ در دویدن که از ویژگی‌های بارز این حیوان باشکوه محسوب می‌شود، می‌تواند او را از خطر انقراض نجات دهد؟ شگفت اینجاست که اگر از این موجود زیبا محافظت نکنیم، این سریع‌ترین دونده جهان ممکن است با همان سرعت نیز منقرض شود.

چگونه از یوزپلنگ حمایت کنیم؟

یوزپلنگ گونه‌ای در خطر انقراض است. در خطر انقراض بودن یک گونه بدین معنی است که اگر از آن محافظت نکنیم به زودی و برای همیشه نسل آن از روی زمین محو خواهد شد. وضعیت رقت‌انگیز کنونی یوزپلنگ، معلول بی‌توجهی همه ما انسان‌هاست. تأسف در اینجاست که هیچ‌گونه شرمساری، ملال یا دغدغه‌خاطری نیز در هیچ‌یک از ما بر نمی‌انگیزد تا برای بهبود وضعیت آن دست به اقدامی جدی، فراگیر و مستمر بزنیم.

در برابر این گونه در خطر انقراض چه وظایفی داریم؟

- زیستگاه‌های باقیمانده این گونه را حفظ کنیم و از فعالیت‌های تخریبی در آن‌ها جلوگیری کنیم.
- به دامداران و شترداران این آگاهی را بدهیم که یوزپلنگ حیوانی غیرمهاجم و گریزپا است و برخلاف تصور آن‌ها هیچ‌گونه خطری برای آن‌ها ندارد.
- دامداران و شترداران و روستاییان را در حمایت از این گونه ترغیب کنیم.
- در مناطقی که احتمال وجود یوزپلنگ وجود دارد گارد حفاظتی مستقر کنیم.
- به روستاییان و دامداران در قبال حمایت از این گونه جوایز تشویقی بدهیم.
- جوانان و افراد علاقه‌مند محلی را آموزش داده و آن‌ها را به حامیان داوطلب یوزپلنگ تبدیل کنیم.

- مدیریت دامداری در منطقه را با همکاری ارگان‌های ذیربط ارتقا دهیم.
- با جوامع محلی در ارتباط باشیم و از طریق فعالیت‌های ترویجی ویژگی‌ها، عادات، رفتار و نیازهای زیستی یوزپلنگ را توضیح داده و برای حمایت از او پشتوانه محلی ایجاد کنیم.
- با توسعه فعالیت‌های ترویجی مسئولیت‌پذیری روستاییان را از نظر اخلاقی برای حمایت از این گونه ارتقا دهیم و به آن‌ها توضیح دهیم که بقای نسل این گونه در خطر انقراض که به آن‌ها پناه آورده به مراقبت و دلسوزی آن‌ها بستگی دارد.

- زیستگاه‌های یوزپلنگ را در برنامه‌های اکوتوریستی وارد کرده و گردشگران را با این زیستگاه‌ها آشنا کنیم و به طور غیرمستقیم جوامع محلی را از ارزش‌های حیوانی که در همسایگی آن‌ها در ترس و واهمه زندگی می‌کند آگاه سازیم تا بدانند و ببینند که مردم ایران و جهان از چه راه دوری برای دیدن حیوانی که در مجاوت آن‌ها زندگی می‌کند آمده‌اند و آن‌ها باید از داشتن چنین گونه باارزشی در منطقه خود احساس غرور کرده و به خود ببالند.
- در تمام مناطقی که احتمال وجود یوزپلنگ وجود دارد تابلوهای آگاه‌کننده، هشداردهنده و حمایت‌کننده نصب کنیم.

- به روستاییان توضیح دهیم که این گونه که در زمانی نه چندان دور به عنوان نگین شهرهای کشور شهره آفاق بود از سر بی‌مهری ما انسان‌ها به این روز افتاده است و امروزه سخت تنها، بی‌پناه و ناتوان است و از سر ناگزیری و ناامیدی چشم به یاری ما دوخته است و آزار و اذیت یا کشتن حیوانی که از سر ناچاری به ما پناهنده شده معصیتی بزرگ است.
- در تمام مدارس روستایی حاشیه زیستگاه‌های یوزپلنگ پوستر، بروشور و عکس‌های این گونه را با اطلاعات موجز پخش کرده و توجه آن‌ها را به ضرورت حمایت از این گونه در خطر انقراض جلب کنیم.
- آموزگاران روستایی را آموزش داده و از آن‌ها بخواهیم در تنویر افکار عمومی و جلب حمایت دانش‌آموزان در حفاظت از یوزپلنگ تلاش کنند. برای قدردانی از تلاش آن‌ها نیز تقدیرنامه‌هایی رسمی بدهیم.
- از آموزگاران بخواهیم که به دانش‌آموزان طوری آموزش دهند که حضور یوزپلنگ در منطقه زیستی آن‌ها مایه غرور و مباهات آن‌ها گردد و حس کنند دارای گونه‌ای هستند که در بقیه کشور به ندرت وجود دارد و آن‌ها صاحب‌دارایی منحصر به فردند.

پایگاه‌های اطلاعاتی برای آشنایی بیشتر

<http://www.wildlife.ir/>

انجمن یوزپلنگ ایرانی

<https://cheetah.org/>

صندوق حفاظت از یوزپلنگ ۲۰۲۰

<http://www.koshki.ir/demo/>

کمیته حمایت از یوزپلنگ آسیایی کوشکی

منبع

پروژه حفاظت از یوزپلنگ آسیایی و زیست‌بوم‌های مرتبط با آن

Conservation of Asiatic Cheetah and its Natural habitat and associated biota project (CACP)